Міф «ядерного миротворця» і реальна ціна політичної грандіозності: політико-правовий і політико-психологічний аналіз заяв Дональда Трампа

Віктор БЕДЬ

Науково-дослідний інститут стратегічних та політико-правових досліджень Карпатського університету імені Августина Волошина

м. Ужгород,
06.02.2026 р.

АНОНС

У статті здійснено комплексний політико-правовий, політико-психологічний та соціально-психологічний аналіз заяв чинного президента США Дональда Трампа щодо нібито «запобігання ядерній війні між Україною та Росією». Автор доводить фактологічну й правову некоректність таких тверджень, розкриває їхню маніпулятивну природу та показує, як психологічно деформований стиль лідерства у поєднанні з надконцентрованими владними повноваженнями перетворюється на системну загрозу для демократії, міжнародного права та глобальної безпеки. Окрему увагу приділено наслідкам цієї риторики для

російсько-української війни, Європи, Центральної Європи та посиленню авторитарних і гібридних впливів у сучасному світі.

Ключові слова: політична психологія; патологія влади; нарцисичне лідерство; демократія; міжнародне право; ядерний шантаж; російсько-українська війна; авторитаризм; гібридні загрози; глобальна безпека.

ABSTRACT / ANNOUNCEMENT

The article offers a comprehensive political-legal, political-psychological, and socio-psychological analysis of statements made by the current President of the United

States, Donald Trump, regarding the alleged “prevention of a nuclear war between Ukraine and Russia.” The author demonstrates the factual and legal fallacy of such claims, exposes their manipulative nature, and examines how a psychologically distorted leadership style combined with highly concentrated executive powers becomes a systemic threat to democracy, international law, and global security. Particular attention is paid to the implications of this rhetoric for the Russia–Ukraine war, Europe, Central Europe, and the broader rise of authoritarian and hybrid influences in contemporary world politics.

Keywords: political psychology; pathology of power; narcissistic leadership; democracy; international law; nuclear blackmail; Russia–Ukraine war; authoritarianism; hybrid threats; global security.

Де, коли і що саме заявив Дональд Трамп по суті

5 лютого 2026 року Президент Сполучених Штатів Америки Дональд Трамп опублікував допис у власній соціальній мережі Truth Social. У цьому дописі він:

- проголосив Сполучені Штати «найпотужнішою країною у світі»;
- заявив, що під час свого першого президентського терміну «повністю перебудував» американську армію, включно з «новими та модернізованими ядерними озброєннями»;
- знову підкреслив створення Космічних сил;
- додав відверто гіперболічну тезу про «лінкори у сто разів потужніші», ніж кораблі Другої світової війни;
- і — ключове — заявив, що він «зупинив розростання ядерних воєн», зокрема «між Пакистаном та Індією, Іраном та Ізраїлем, а також Росією та Україною» [1].

Це було сказано на тлі завершення строку дії договору New START (Договору про скорочення стратегічних наступальних озброєнь), підписаного Сполученими Штатами Америки та Російською Федерацією 8 квітня 2010 року в Празі [2], а також дискусії щодо того, чи має Вашингтон погоджуватися на пропозиції Російської Федерації про тимчасове продовження чинних обмежень, чи ініціювати новий формат домовленостей у сфері стратегічного контролю над озброєннями.

Фактична і правова некоректність: чому формула «ядерна війна між Україною та Росією» є нонсенсом

Україна не є ядерною державою, а отже між Україною та Російською Федерацією не може існувати «ядерної війни» у сенсі взаємного ядерного обміну [3]. Після здобуття незалежності Україна успадкувала значну частину ядерного арсеналу колишнього СРСР, однак у середині 1990-х років відмовилася від статусу ядерної держави. Це рішення було ухвалене в умовах складної внутрішньополітичної та міжнародної ситуації і реалізоване посткомуністичною державною владою періоду президентств Леоніда Кравчука та Леоніда Кучми, шляхом передачі ядерної і стратегічної зброї Російській Федерації — державі, яка згодом стала агресором проти України.

Юридично та фактично без'ядерний статус України було закріплено у 1994–1996 роках. Ключовими елементами цього процесу стали:

- приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї (ДНЯЗ) як держави, що не володіє ядерною зброєю;
- підписання Будапештського меморандуму про гарантії безпеки, яке відбулося 5 грудня 1994 року в місті Будапешт.

Будапештський меморандум був підписаний Україною, Сполученими Штатами Америки, Великою Британією та Російською Федерацією. Пізніше до надання відповідних гарантій безпеки Україні у формі окремих заяв і дипломатичних нот приєдналися Франція та Китайська Народна Республіка. Відповідно до цього документа, Україна передала весь ядерний арсенал Російській Федерації в обмін на запевнення щодо поваги до її суверенітету, територіальної цілісності, політичної незалежності, а також утримання від застосування сили чи загрози силою [3].

За таких обставин єдино можливим «ядерним» сценарієм у контексті російсько-української війни може бути лише одностороннє застосування ядерної зброї Російською Федерацією. Такий акт не є «війною» між двома

ядерними державами, а становив би акт ядерного терору, масового знищення цивільного населення та грубе порушення міжнародного гуманітарного права, із всіма передбаченими міжнародно-правовими наслідками.

Саме на цю принципову логічну й правову невідповідність неодноразово звертали увагу українські медіа та експертне середовище, наголошуючи на без'ядерному статусі України та маніпулятивному характері тверджень про нібито «ядерну війну» між Києвом і Москвою.

Отже, сама конструкція подібних заяв свідчить або про грубу некомпетентність у питаннях міжнародного права та безпеки, або про свідому маніпуляцію, оскільки в ній штучно створюється симетрія між агресором і жертвою там, де її об'єктивно не існує.

Політичний сенс заяви: навіщо це виголошується саме так і саме тепер

У риториці Дональда Трампа виділяються одразу три політичні цілі:

- Самопрезентація як «рятівника світу»: привласнення собі заслуг без надання конкретних фактів, механізмів чи переговорних рішень.
- Зміщення фокусу з агресора на «мій успіх»: у такій логіці ядерна загроза стає не злочином Росії, а тлом для особистого тріумфу.
- Підготовка морально-психологічного ґрунту для «угодного формату миру»: коли публіці постійно нав'язують тезу «я зупинив катастрофу», далі легше просувати будь-які компроміси як «єдино можливі».

Важливо: ця риторика звучить на тлі зникнення останніх жорстких рамок стратегічного контролю між США та Росією після завершення New START, що підвищує ризики нової гонки озброєнь.

Психологічний рівень деформації: не «характер», а небезпечна стійка модель поведінки

Публічна поведінка політичного лідера підлягає науковому аналізу не як сукупність побутових рис «характеру», а як стійка, повторювана і системно відтворювана модель мислення, риторики та дій, що має безпосередні суспільно-політичні, інституційні та безпекові наслідки. Такий аналіз не є клінічною психіатричною діагностикою, яка можлива виключно за умов особистого фахового обстеження, однак є легітимним інструментом політичної психології та соціальних наук.

Йдеться про усталену модель політичної, комунікативної та психологічної поведінки, яка з часом набуває системного характеру, відтворюється незалежно від конкретного контексту та починає визначати спосіб ухвалення рішень, взаємодії з інституціями й сприйняття реальності. Саме така модель, за умов надконцентрованих владних повноважень, становить підвищений ризик для демократичного устрою, механізмів стримувань і противаг та міжнародної безпеки.

Ознаки патологізованого нарцисизму як стиль владарювання

У публічних заявах і політичній поведінці Дональда Трампа простежуються характерні риси, які в межах психології особистості та політичної психіатрії описуються як прояви патологізованого нарцисичного стилю влади. Зокрема, концентровано виявляються такі ознаки:

- **грандіозність** — перебільшене уявлення про власну роль і значення («я зупинив ядерні війни»);
- **привласнення глобальних процесів однією особою** («я — причина того, що не сталося катастрофи»);
- **ігнорування або знецінення фактів,** що суперечать бажаному наративу (зокрема без'ядерного статусу України);
- **перебільшення як норма політичної комунікації** («кораблі у сто разів потужніші»);
- **підміна реальності декларативним наративом,** у якому істина не перевіряється, а проголошується незалежно від її відповідності дійсності.

У психологічній літературі подібні поєднання рис нерідко розглядають у межах концепції «малігнантного нарцисизму» — не як публіцистичну образу, а як модель підвищеного ризику, за якої грандіозність поєднується з маніпулятивністю, дефіцитом емпатії, прагненням до домінування і зневагою до наслідків власних дій.

Варто наголосити, що поняття «малігнантний нарцисизму» було запропоноване та концептуалізоване Отто Кернбергом — австрійсько-американським психоаналітиком і теоретиком особистості — у 1980-х роках у межах його досліджень прикордонної організації особистості та патологічного нарцисизму. Ця концепція описує синдром, за якого грандіозне «я» поєднується з агресією, параноїдальними тенденціями та антисоціальною поведінкою.

Водночас «малігнантний нарцисизм» не є окремим формальним діагнозом у DSM-5 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition — офіційній класифікації психічних розладів, опублікованій Американською психіатричною асоціацією у 2013 році). Проте це поняття широко використовується в психології, психоаналізі та політичній психіатрії для опису небезпечних типів лідерської поведінки, особливо у поєднанні з владою та контролем над примусовими ресурсами держави.

До ключових характеристик такого стилю належать:

- стійка грандіозність і потреба в захопленні;
- дефіцит емпатії та моральної відповідальності;
- маніпулятивність і схильність до експлуатації оточення;
- тенденції до параноїдального мислення й агресивних реакцій;
- нестабільні міжособистісні та політичні стосунки з чергуванням ідеалізації та знецінення.

Саме через наявність таких ризиків у Сполучених Штатах Америки неодноразово порушувалося питання обмеження одноосібної влади президента у сфері ухвалення надкритичних рішень, зокрема пов’язаних із застосуванням сили.

«Розлад реальності» у політичному сенсі як системна загроза

Найнебезпечнішим у контексті патологізованого нарцисичного стилю владарювання є не окрема риса характеру, а системний дефект сприйняття та інтерпретації реальності, у якому психологічна деформація особистості переплітається з механізмами політичної психології.

Для керівника держави з такими рисами це означає:

- втрату чіткої межі між об’єктивним фактом і власним образом;
- перетворення політики на сцену самоствердження, де події та люди слугують підтвердженню грандіозного «я»;
- заміну перевірюваної інформації емоційно вигідними міфами та наративами, які виправдовують агресію, маніпуляцію або параноїдальні уявлення.

У політичному вимірі це і становить патологію влади — не як емоційну оцінку чи образу, а як дефект системи ухвалення рішень, за якого реальність перестає бути критерієм. Замість раціонального аналізу починає домінувати

суб’єктивний нарцисичний фільтр, що істотно підвищує ризики дестабілізації інституцій, ескалації конфліктів та загроз міжнародній безпеці.

Особлива небезпека через посаду і надконцентровані повноваження президента Сполучених Штатів Америки

Президент Сполучених Штатів Америки володіє надзвичайно концентрованими повноваженнями, які виходять далеко за межі звичайної виконавчої влади і охоплюють ключові сфери військово-безпекового, зовнішньополітичного та стратегічного управління державою. Саме поєднання таких повноважень з психологічно деформованим стилем лідерства становить особливу загрозу як для внутрішнього демократичного устрою США, так і для глобальної безпеки.

У сфері ядерної політики та стратегічного стримування президент США має унікальний статус: відповідно до чинної системи цивільного контролю над збройними силами він може ухвалити рішення про застосування ядерної зброї без обов’язкової попередньої згоди Конгресу, у вкрай стислих часових межах, керуючись власною оцінкою ситуації [4]. Саме ця модель «одноосібного рішення» вже десятиліттями є предметом фахових дискусій у США щодо її відповідності демократичним принципам та ризиків зловживання владою.

Водночас небезпека не обмежується лише ядерною сферою. Президент США одноосібно:

- є верховним головнокомандувачем збройних сил і має право ініціювати застосування військової сили без формального оголошення війни;
- визначає ключові напрями зовнішньої політики, укладає та розриває міжнародні домовленості, зокрема у сфері безпеки;
- має істотний вплив на санкційну політику, експорт озброєнь і військову допомогу іншим державам;
- формує склад вищих органів виконавчої влади, силових структур і судової системи, що прямо впливає на баланс інституцій.

За таких умов будь-яка психологічна деформація особистості глави держави перестає бути приватною проблемою і трансформується у фактор системного ризику. Особливо небезпечними є тенденції до:

- самозвеличення і персоналізації державної влади;
- маніпуляції страхом і екзистенційними загрозами;
- байдужості до перевірюваних фактів і експертних оцінок;

- риторичного «грища» з темами війни, миру та ядерної катастрофи.

У такому контексті подібна поведінка є не просто політичним недоліком або стилістичною вадою, а прямим фактором загрози — для механізмів демократичного контролю, для стабільності міжнародних відносин і для безпеки держав та народів, які залежать від рішень, ухвалюваних у Вашингтоні.

Пагубні наслідки для внутрішньої політики та демократії Сполучених Штатів Америки

1. Руйнування інституційної істини

Функціонування демократичної держави ґрунтується на трьох базових опорах: об’єктивній істині, політичній відповідальності та незалежних інституціях. Коли ж перша особа держави системно:

- підміняє перевірку фактів особистими твердженнями, проголошуючи власну версію подій як єдину «правильну» реальність;
- змішує фактологічну інформацію з елементами самореклами та політичного піару;
- перетворює офіційну державну комунікацію на інструмент персоналізованого культу,

— суспільство поступово входить у стан, за якого істина втрачає загальнообов’язковий характер і стає «партійною», надмірно суб’єктивною та залежною від політичної лояльності.

У такій ситуації зникає спільний фактологічний простір, необхідний для демократичної дискусії, а це, своєю чергою, відкриває шлях до антидемократичних практик:

- тиску на судові, медійні та експертні інституції;
- нормалізації політичної брехні як допустимого інструменту влади;
- виправдання насильства або правових зловживань «вищою метою», «національним інтересом» чи «волею народу».

2. Ефект «ехо-камери» серед оточення та прихильників

Другим небезпечним наслідком персоналізованої та психологічно деформованої моделі лідерства є формування так званого ефекту «ехо-камери» — замкненого інформаційного середовища, у якому відсутній коригувальний зворотний зв’язок.

У такій системі:

- лідер продукує міф або спрощений наратив;
- політичне оточення, з міркувань лояльності, страху або кар’єрної вигоди, його підсилює;
- прихильники масово відтворюють ці твердження, сприймаючи їх як істину;
- міф поступово набуває статусу «нормальної реальності», незалежно від його відповідності фактам та істині.

Цей механізм добре відомий у політичній психології як інструмент авторитаризації влади, оскільки він:

- усуває внутрішню критику;
- маргіналізує експертне знання;
- поляризує суспільство;
- підвищує ризик внутрішньої дестабілізації та насильницьких форм політичного протистояння.

У підсумку держава починає функціонувати не як інституційна демократія, а як інформаційно замкнена система, вразлива до помилкових рішень, криз і радикалізації.

Наслідки для світової політики в умовах російсько-української війни і зростання тоталітаризму

Повномасштабна російсько-українська війна розгортається на тлі загальносвітової тенденції посилення тоталітарних і квазитоталітарних режимів, які дедалі активніше оскаржують засади післявоєнного міжнародного порядку. Ця тенденція проявляється, зокрема, у формах:

- російського неоімперського реваншизму, що поєднує воєнну агресію з ядерним шантажем і запереченням права на існування суверенних націй;
- китайської авторитарної геополітики, зорієнтованої на силовий баланс, економічну залежність і політичний контроль;
- іранської теократичної експансії, що використовує регіональні конфлікти як інструмент впливу;
- північнокорейської мілітарної диктатури, яка системно підриває режим нерозповсюдження ядерної зброї;
- білоруського сателітного тоталітаризму, повністю інтегрованого у російську воєнно-політичну стратегію.

У такому контексті публічна риторика Дональд Трамп про нібито «запобігання ядерній війні між Україною та Росією» має не локальний, а системний негативний ефект. Вона створює щонайменше три небезпечні наслідки для світової політики:

- розмиває відповідальність агресора, оскільки Російська Федерація постає не як держава-порушник міжнародного права, а як «сторона ядерної рівноваги»;
- легітимує ядерний шантаж як прийнятний інструмент політичного торгу та переговорів;
- делегітимує Україну як жертву агресії, нав'язуючи хибну симетрію між державою-агресором і державою, що захищається.

Таким чином, мова йде не лише про некоректну або маніпулятивну заяву, а про небезпечний сигнал для авторитарного світу: використання сили, погрози масового знищення та порушення міжнародних норм можуть бути зведені до рівня «переговорної позиції», а не злочину.

Паралельно Європа і ширший демократичний простір стикаються з наростанням гібридних загроз, серед яких — кібершпигунство, підривні операції, втручання у виборчі процеси та системні інформаційні кампанії з боку Росії та Китайської Народної Республіки. У сукупності це формує атмосферу стратегічної нестабільності, за якої послаблення принципової позиції провідних демократичних держав лише прискорює ерозію глобальної безпеки.

Європейський вимір: спецслужби Росії і Китаю, «корисні вузли» та політичні ланцюги впливу

На тлі повномасштабної російсько-української війни та загального посилення авторитарних режимів Європа дедалі виразніше постає як один з ключових просторів гібридного протистояння. Йдеться не лише про класичні воєнні загрози, а про системну діяльність, спрямовану на підрив політичної стабільності, економічної безпеки та демократичних інституцій європейських держав.

Зокрема, європейські країни сьогодні реально стикаються з:

- спробами російських мереж обходити санкційні обмеження та підтримувати військово-промислові ланцюги через тіньові фінансові, логістичні й корпоративні схеми, включно з операціями, які розслідуються

як такі, що мають безпосередній або опосередкований зв’язок із російськими спецслужбами;
- активізацією розвідувальних, технологічних і впливових операцій Китайської Народної Республіки, спрямованих проти урядових структур, стратегічних галузей, критичної інфраструктури та інформаційного простору європейських держав.

У цьому контексті дедалі більшого значення набуває феномен так званих «корисних вузлів» і політичних ланцюгів впливу — осіб, груп або інституцій, які з різних мотивів (ідеологічних, економічних, політичних чи особистих) сприяють поширенню наративів, вигідних авторитарним центрам сили, або послабленню європейської єдності у питаннях безпеки та підтримки України.

На цьому тлі будь-яка американська політика або публічна риторика, що розмиває чітку моральну й правову оцінку російської агресії, об’єктивно працює не на стабілізацію, а на посилення позицій авторитарних режимів. Вона створює сприятливе середовище для розширення гібридних операцій, підриває довіру до трансатлантичного лідерства та послаблює здатність Європи діяти як цілісний безпековий суб’єкт.

У сукупності це формує ланцюговий ефект стратегічної вразливості, за якого поєднання зовнішнього тиску, внутрішнього популізму та ослаблених міжнародних сигналів може мати довготривалі негативні наслідки для європейської та глобальної безпеки.

Центральна Європа як «ділянка ризику»: Орбан, Фіцо, Бабіш

У регіоні Центральної Європи впродовж останніх років спостерігається стійка тенденція до популістської та квазісувереністської переорієнтації частини політичних еліт, що дедалі частіше вступає у конфлікт із спільною безпековою та ціннісною логікою Європейського Союзу. У практичному вимірі це проявляється у таких формах:

- блокуванні або гальмуванні європейських рішень щодо підтримки України, зокрема у сфері санкцій, військової допомоги та спільної безпекової політики;
- риториці, співзвучній з російськими інформаційними наративами, яка підміняє поняття агресії, відповідальності та міжнародного права;
- політичному скепсисі щодо санкційної та безпекової політики, що подається як «захист національних інтересів», але фактично послаблює колективну позицію Європи.

Показовими у цьому контексті є окремі національні приклади. Зокрема, політичну лінію Віктор Орбан дедалі частіше характеризують як таку, що має стійкі політичні та економічні зв'язки з Російською Федерацією і системно конфліктує з європейським баченням підтримки України та стримування російської агресії [5].

У Словаччина політика уряду на чолі з Роберт Фіцо спричинила масові громадські протести, значною мірою саме через її сприйняття як проросійської та такої, що підриває безпекові зобов'язання держави перед союзниками й Україною [6].

У Чеській Республіці політична риторика та діяльність Андрей Бабіш не мають прямої проросійської орієнтації у класичному сенсі, однак демонструють ознаки популістського ревізіонізму у сфері безпеки. Зокрема, йдеться про схильність до скепсису щодо військової підтримки України, апеляцію до «втоми від війни» та використання безпекової тематики як інструменту внутрішньополітичної мобілізації. У сукупності такі підходи, навіть без відкритої підтримки Російської Федерації, об'єктивно послаблюють регіональну єдність і створюють додаткові можливості для зовнішнього впливу [6].

У ширшому регіональному вимірі дедалі частіше аналізується феномен так званої «популістської безпекової політики» — підходу, за якого питання війни, миру та національної безпеки редукуються до емоційних гасел, електоральної мобілізації та ситуативної вигоди. Саме така політика підвищує вразливість держав до зовнішнього впливу, гібридного тиску та інформаційних операцій.

У цій ситуації «трампістський» стиль політичної поведінки — культ сили без культу правди і відповідальності — стає заразним. Він створює привабливу модель для популістських лідерів, які апелюють не до раціонального аналізу і довгострокових інтересів, а до емоції домінування, страху і протиставлення «своїх» та «чужих». У підсумку це не лише послаблює регіональну безпеку, а й підриває здатність Центральної Європи залишатися стабільною складовою європейського та євроатлантичного простору.

Патологія поведінки Трампа у сегменті «оточення — прихильники — політична машина»

У цьому вимірі проявляється вже не лише психологія окремої особи, а соціальна та масова психологія, що формується навколо фігури політичного лідера. Йдеться про процес, у якому індивідуальні психологічні деформації

транслюються на колективний рівень і поступово інституціоналізуються у вигляді політичної культури та практики.

У межах цього сегмента простежуються такі характерні явища:

- прихильники починають ототожнювати гучну самовпевненість і демонстративну рішучість із реальною компетентністю, сприймаючи емоційну напористість як доказ сили та ефективності;
- політичне оточення лідера, керуючись мотивами кар'єрної вигоди, страху втрати впливу, особистої лояльності або прагматичного розрахунку, свідомо підсилює міфи, спрощені наративи й неправдиві твердження, замість їх корекції;
- суспільний простір поступово входить у режим інверсії відповідальності, за якого неправда перестає бути предметом осуду, а навпаки — винагороджується електоральною підтримкою, медійною увагою та політичним успіхом.

У сукупності це формує соціально-психологічну патологію влади, за якої брехня, маніпуляція та знецінення фактів перестають сприйматися як відхилення і стають нормативним механізмом політичного управління. Така трансформація небезпечна не лише для якості демократії, а й для здатності суспільства до самокорекції, раціонального вибору та відповідального реагування на кризи.

У випадку Дональд Трамп цей механізм набуває особливої інтенсивності, оскільки поєднує персоналізований стиль лідерства, масову емоційну мобілізацію та слабку інституційну протидію, що створює замкнений цикл взаємного підкріплення — від особистісної деформації до системної політичної дисфункції.

Психологічно-владна деформація у керівництві США як фактор глобальної нестабільності

На відміну від попередніх розділів, де йшлося про психологію лідерства та інституційні наслідки, у цьому підрозділі аналізується соціально-психологічний механізм поширення деформації влади на рівень масової поведінки.

Заяви та стиль політичної поведінки Президента США Дональд Трамп не можуть розглядатися виключно як елемент внутрішньоамериканської політичної полеміки або особистісної ексцентричності. В умовах сучасного світу, де Сполучені Штати Америки залишаються ключовим суб'єктом глобальної

безпеки, психологічна деформація лідерства у поєднанні з надконцентрованими владними повноваженнями перетворюється на самостійний геополітичний чинник ризику.

Йдеться не про медичну діагностику, а про стійкий публічний патерн поведінки, який включає:

- системне змішування реальності з особистісним міфом;
- імпульсивність у питаннях наддержавного масштабу;
- редукцію складних міжнародних процесів до персонального «я вирішив»;
- зневагу до інституційних обмежень, експертних оцінок і стратегічної спадковості.

У політичній психології подібна модель описується як патологізований нарцисичний стиль владарювання, небезпечний насамперед не для самого носія, а для держави та міжнародного середовища, у якому він діє. Особливу загрозу становить те, що в системі президентської влади США така психологічна модель поєднується з реальними повноваженнями щодо застосування воєнної сили, включно з рішеннями надкритичного характеру.

Системні наслідки патологізованої моделі лідерства: від Сполучених Штатів Америки до глобальної безпеки

Психологічно деформований і персоналізований стиль лідерства, поєднаний із надконцентрованими владними повноваженнями, має не локальні, а системні наслідки, які проявляються одночасно на внутрішньодержавному, глобальному, безпековому та регіональному рівнях. У випадку Сполучених Штатів Америки ці наслідки набувають особливої ваги з огляду на роль США як ключового суб’єкта міжнародної політики та глобальної безпеки.

1. Внутрішньодержавні наслідки: ерозія демократії у США

За умов домінування персоналізованої та психологічно деформованої моделі лідерства демократичні інституції починають поступово втрачати свою автономну роль. Верховенство права, незалежність судової влади, конституційний баланс стримувань і противаг дедалі частіше підміняються лояльністю до особи, а не до Конституції та інституційної держави.

Це призводить до:

- нормалізації політичної неправди як «іншої думки» або допустимого інструменту боротьби;

- делегітимації виборчих процедур і зростання недовіри до демократичних механізмів;
- поглиблення внутрішньої поляризації та радикалізації суспільства;
- підвищення ризику насильницьких сценаріїв політичного протистояння.

У стратегічній перспективі формується передумова повзучого переходу від демократичної республіки до плебісцитарно-авторитарної моделі, у якій воля лідера поступово підміняє інституційну державу.

2. Глобальні наслідки: нормативний сигнал авторитарному світу

Поведінка президента США має ефект нормативного сигналу для всієї міжнародної системи. Коли держава, яка традиційно асоціюється з демократичним лідерством, публічно:

- знецінює міжнародне право;
- оперує війною і миром як елементами персонального політичного піару;
- толерує застосування сили без відповідальності,

це сприймається авторитарними та тоталітарними режимами як дозвіл на ревізію глобального порядку.

Насамперед це стосується:

- Російської Федерації з її неоімперським реваншизмом;
- Китайської Народної Республіки з авторитарною моделлю глобального впливу;
- Ірану та інших режимів, що поєднують силову політику з ідеологічним тиском.

У такому середовищі демократія перестає бути взірцем і дедалі частіше трактується як «слабкість», що безпосередньо підриває систему міжнародної безпеки.

3. Російсько-українська війна: небезпека підміни справедливості «угодою»

Особливо небезпечними ці тенденції є в умовах триваючої російсько-української війни (2014 – 2026). Психологічно деформований стиль лідерства схильний розглядати війну не як питання права, відповідальності й справедливості, а як проблему швидкої політичної «угоди», у межах якої агресор і жертва зводяться до абстрактних «сторін конфлікту».

Такий підхід створює серйозні ризики:

- тиску на Україну з метою неприйнятних політичних або територіальних поступок;
- легітимації результатів агресії та фактичного винагородження сили;
- формування небезпечного прецеденту, за якого війна стає ефективним інструментом досягнення політичних цілей.

Подібна логіка не припиняє війну — вона закладає підґрунтя для наступної, ще більш руйнівної.

4. Європейський вимір: посилення популізму та гібридних впливів

Ослаблення морального й стратегічного лідерства США неминуче відбивається на Європі. У цих умовах зростає роль політичних сил, схильних до популізму, антидемократичної риторики та ревізії спільної безпекової політики.

Це створює сприятливе середовище для:

- активізації російських і китайських спецслужб;
- підриву єдності Європейського Союзу та НАТО;
- посилення внутрішньоєвропейських конфліктів і залежностей.

У сукупності це формує ланцюговий ефект дестабілізації, за якого психологічна патологія влади в одному центрі сили здатна поширювати нестабільність на цілі регіони та підривати основи міжнародної безпеки.

Системний висновок

Проведений у цій статті аналіз засвідчує, що порушена проблема виходить далеко за межі оцінки окремих заяв або персональних якостей чинного президента Сполучених Штатів Америки Дональда Трампа. Йдеться про значно глибший і небезпечніший феномен — поєднання психологічно деформованого стилю лідерства з надконцентрованими владними повноваженнями глобальної наддержави, що саме по собі формує системний ризик для міжнародної безпеки та демократичного світопорядку.

Заява Дональда Трампа від 5 лютого 2026 року про нібито «запобігання ядерній війні між Україною та Росією» є фактологічно некоректною й концептуально хибною, оскільки Україна не є ядерною державою і, відповідно, не може бути стороною взаємного ядерного обміну. Водночас її небезпека полягає не лише у змістовній помилковості. Ця заява є елементом стійкої

системної риторики, що ґрунтується на гіперболізації, привласненні неіснуючих заслуг і підміні реальності персональним політичним міфом.

За таких умов політична риторика перестає бути лише словами — вона перетворюється на чинник реального впливу на міжнародні відносини, систему колективної безпеки, демократичні інституції та глобальний баланс сил. Особливу небезпеку становить те, що подібні твердження походять від особи, яка обіймає посаду з надзвичайними владними повноваженнями, включно з можливістю ухвалення критичних рішень щодо застосування воєнної сили у вкрай стислі часові проміжки.

У глобальному контексті російсько-української війни така риторика розмиває межу між агресором і жертвою, підриває засади міжнародного права, нормалізує ядерний шантаж як інструмент політики та об'єктивно працює на користь реваншистських і авторитарних режимів, що ведуть гібридну війну проти демократичного світу. Вона створює хибні симетрії, які не сприяють досягненню справедливого миру, а навпаки — закладають передумови для нових конфліктів і ескалацій.

Для України, Європи та демократичного світу загалом ключовим викликом стає не лише протидія конкретній воєнній агресії, а захист самої логіки відповідальної, інституційної та морально обґрунтованої політики. Історичний досвід переконливо свідчить: найбільші політичні й цивілізаційні катастрофи починалися не з відкритого безумства, а з поступової нормалізації безвідповідальної влади, маніпулятивної риторики та втрати здатності розрізняти правду і зло — і свідомо відкидати їх.

Джерела

1. УНІАН. Трамп заявив, що запобіг ядерній війні між Росією та Україною. URL: https://www.unian.ua/world/dsnv-tramp-zayaviv-shcho-zapobig-yaderniy-viyni-mizh-rf-i-ukrajinoyu-13277913.html (дата доступу: 06.02.2026).
2. U.S. Department of State. Treaty Between the United States of America and the Russian Federation on Measures for the Further Reduction and Limitation of Strategic Offensive Arms (New START). URL: https://2009-2017.state.gov/t/avc/newstart/index.htm (дата доступу: 06.02.2026).
3. United Nations. Budapest Memorandum on Security Assurances (Ukraine). URL:

https://treaties.un.org/doc/Publication/UNTS/Volume%203007/Part/volume-3007-I-52241.pdf (дата доступу: 07.02.2026).
4. Congressional Research Service (CRS). Presidential Authority to Use Nuclear Weapons (IF10521). URL: https://www.congress.gov/crs-product/IF10521 (дата доступу: 06.02.2026).
5. European Council on Foreign Relations (ECFR). Mixmaster Orbán: Why Hungary's Prime Minister Keeps Changing His Tune. URL: https://ecfr.eu/article/mixmaster-orban-why-hungarys-prime-minister-keeps-changing-his-tune/ (дата доступу: 06.02.2026).
6. Balkan Insight. Populist Politics and Economics Back in Power. URL: https://balkaninsight.com/2026/02/01/populist-politics-and-economics-back-in-power/ (дата доступу: 06.02.2026).